

**AWDURDOD PARC
CENEDLAETHOL ARFORDIR
PENFRO**



**ADRODDIAD BLYNYDDOL
SAFONAU'R GYMRAEG**

Ebrill 2018 – Mawrth 2019

Mae'r adroddiad hwn ar gael yn Saesneg hefyd. Gallwn ddarparu'r adroddiad hwn ar ffurfiau eraill dim ond ichi ofyn. Cysylltwch â:

Y Rheolwr Gwasanaethau Gweinyddol a Democrataidd

Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Parc Llanion

Doc Penfro

SA72 6DY

E-bost: janete@arfordirpenfro.org.uk

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gosod fframwaith cyfreithiol sy'n rhoi dyletswydd ar yr holl awdurdodau lleol ac Awdurdodau Parc Cenedlaethol yng Nghymru, ynghyd â Gweinidogion Cymru, i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn gwbl ymrwymedig i'r egwyddor o ganiatáu i siaradwyr Cymraeg ddefnyddio eu hiaith ym mhob agwedd ar eu bywydau ac mae'n cydnabod ei gyfrifoldeb i hybu a hwyluso'r defnydd ohoni.

Wrth gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, nod yr Awdurdod yw galluogi ein cwsmeriaid i ddefnyddio'r iaith (Cymraeg neu Saesneg) y maent fwyaf cyfforddus yn ei defnyddio. Mae'r adroddiad hwn yn nodi sut y mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r Safonau a bennwyd o dan y Mesur. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ei fod wedi gwneud cynnydd ond bod gwelliannau i'w gwneud o hyd.

1. RHAGAIR

- 1.1 Golyga Safonau'r Gymraeg na ddylai Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y dylai hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg er mwyn ei gwneud yn haws i bobl ei defnyddio yn eu bywydau beunyddiol.
- 1.2 Yn fras, mae pum maes o Safonau:
- **Cyflenwi gwasanaethau**, sy'n canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau, caffael, a hunaniaeth gorfforaethol
 - **Llunio polisi**, sy'n canolbwyntio ar gynnal asesiad o'r effaith ar y Gymraeg wrth wneud penderfyniadau polisi, a chymryd camau cadarnhaol i hybu'r defnydd o'r Gymraeg
 - **Gweithredol**, sy'n canolbwyntio ar hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg o ran staff yr Awdurdod a gweithgareddau mewnol
 - **Hybu**, sy'n canolbwyntio ar hybu neu hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn ehangach
 - **Cadw cofnodion**, sy'n canolbwyntio ar gadw cofnodion ynghylch sut y mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r Safonau a bennwyd.
- 1.3 Gosodwyd 170 o Safonau ar yr Awdurdod, a phenhwyd dyddiad gweithredu cychwynnol o 30 Mawrth 2016. Mae rhestr lawn o'r Safonau y mae gofyn i'r Awdurdod gydymffurfio â hwy ar ein gwefan ac ar ParcNet (ein mewnwrwyd ar gyfer staff ac Aelodau).
- 1.4 Mae Safonau 158, 164 a 170 yn pennu bod yn rhaid i'r Awdurdod gyhoeddi adroddiad blynyddol erbyn 30 Mehefin bob blwyddyn sy'n ymwneud â'r flwyddyn ariannol flaenorol. Dyma'r trydydd adroddiad blynyddol ers cyflwyno'r Safonau, ac mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Mawrth 2018.

2. SAFONAU CYFLENWI GWASANAETHAU (SAFONAU 1 – 87)

- 2.1 I sicrhau bod yr holl staff yn gwybod am y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, rydym wedi dosbarthu canllawiau cryno ar gyflawni gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae gan yr holl Reolwyr ac Arweinwyr Timau ddyletswydd i sicrhau bod eu gwasanaethau yn cydymffurfio â'r gofynion.
- 2.2 **Gohebiaeth (Safonau 1 – 7)**
- 2.2.1 Rhoddwyd canllawiau penodol i'r staff ar gyfer ymdrin â gohebiaeth, boed ar bapur neu'n electronig.
- 2.2.2 Mae datganiad safonol wedi'i gynnwys ar bapur pennawd yr Awdurdod a rhoddwyd cyfarwyddyd i staff i'w gynnwys ar negeseuon e-bost.
- 2.2.3 Mae cronfa ddata i gofnodi dewis iaith defnyddwyr gwasanaeth wedi'i gweithredu.

2.3 **Ateb y ffôn (Safonau 8 – 22)**

2.3.1 Rhoddwyd canllawiau penodol i'r staff ynglŷn ag ateb y ffôn yn ddwyieithog a delio â galwadau ffôn lle mae'r galwr yn dymuno defnyddio'r Gymraeg. Os na all staff eu hunain ddelio â galwad ffôn yn Gymraeg, byddant yn trosglwyddo'r alwad i gydweithiwr sy'n siarad Cymraeg ddelio â'r mater. Mae negeseuon a recordiwyd ymlaen llaw i ateb galwadau a dderbynnir y tu allan i oriau arferol y swyddfa neu ar gyfer y rhai sy'n galw pan fydd y llinell yn brysur, yn negeseuon dwyieithog, gyda'r neges Gymraeg yn gyntaf.

2.4 **Cyfarfodydd Cyhoeddus (Safonau 24 – 36)**

2.4.1 Cyhoeddwyd canllawiau penodol ynghylch trefnu cyfarfodydd, sy'n atgoffa'r holl staff y dylid dosbarthu gwahoddiadau dwyieithog (oni bai bod dewis iaith pob cynrychiolydd eisoes yn hysbys), bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael (os oes angen), a bod yn rhaid i'r holl ddeunydd cyhoeddusrwydd, deunydd ysgrifenedig ac ati y bydd yr Awdurdod yn eu llunio ar gyfer y cyfarfod fod yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal.

2.5 **Dogfennau, Ffurflenni a Deunydd Cyhoeddusrwydd (Safonau 37 – 51)**

2.5.1 Mae'r holl ddatganiadau i'r wasg wedi cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog a bydd hyn yn parhau, gyda'r Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal.

2.5.2 Mae holl daflenni gwybodaeth yr Awdurdod yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog, gyda'r Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal, neu – os ydynt yn cael eu cyhoeddi ar wahân – gyda brawddeg yn dweud bod y daflen hefyd ar gael yn yr iaith arall.

2.5.3 Os caiff dogfennau cyhoeddus eu hargraffu ar wahân, mae'r Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal o ran ffont, maint, fformat ac ati.

2.5.4 Mae agendâu a chofnodion yr Awdurdod yn cael eu llunio'n ddwyieithog yn unol â Safon 41(a), ac mae'r holl ddeunyddiau ar gyfer cynadleddau neu seminarau yn cael eu llunio'n ddwyieithog yn unol â Safon 41(b).

2.6 **Y gwefan, apiau a'r cyfryngau cymdeithasol (Safonau 52 a 55 – 59)**

2.6.1 Gall defnyddwyr gwefan yr Awdurdod ddewis yr iaith a ffeirir ganddynt drwy glicio botwm.

Y nifer fu'n edrych ar ein gwefan fesul blwyddyn	Cymraeg	Saesneg
2018/19	10,744	1,275,159
2017/18	11,515*	980,769*
2016/17	12,565	1,077,475

* Bu cyfnod fis Hydref 2017 pan oedd problem gyda Google Analytics, felly nid yw'r ffigur hwn yn dangos y ffigurau yn eu crynswth.

2.6.2 Mae'r holl apiau a lunnir gan yr Awdurdod yn ddwyieithog.

2.6.3 Mae cyfrifon Facebook a Twitter yr Awdurdod ar gael yn ddwyieithog.

2.7 **Peiriannau hunan-wasanaeth (Safon 60)**

2.7.1 Mae'r holl beiriannau talu ac arddangos yn y meysydd parcio yn ddwyieithog.

2.8 **Arwyddion a Hysbysiadau (Safonau 61 – 63 a 69 – 70)**

2.8.1 Mae arwyddion yr Awdurdod yn ddwyieithog, er nad y Gymraeg sydd flaenaf bob tro o reidrwydd. Pan gaiff yr arwyddion hyn eu hadnewyddu, byddant yn cydymffurfio â'r Safonau yn yr ystyr y bydd y Gymraeg yn flaenaf; fodd bynnag, bydd unrhyw arwyddion newydd a gaiff eu codi yn cydymffurfio â'r Safonau perthnasol.

2.8.2 Mae'r holl Hysbysiadau swyddogol yn cael eu cyhoeddi neu eu harddangos yn ddwyieithog. Os caiff Hysbysiadau swyddogol eu hargraffu ar wahân, caiff y Gymraeg a'r Saesneg eu trin yn gyfartal o ran ffont, maint, fformat ac ati.

2.9 **Gwasanaethau dderbynfa (Safonau 64 – 70)**

2.9.1 O'r pum aelod o staff (tri llawn amser cyfatebol) ym mhrif dderbynfa'r Awdurdod, mae un yn gallu siarad Cymraeg yn rhugl ac mae dwy wedi bod ar gyrsiau Cymraeg sylfaenol. Os na all y staff ddelio â galwad eu hunain, maent yn cyfeirio'r galwr at gydweithiwr Cymraeg yn ddi-oed.

2.9.2 Oherwydd bod un aelod o'r tîm Dderbynfa wedi'i secondio i swydd arall am gyfnod o 6 mis, hysbysebwyd y swydd wag o gododd yn sgîl hynny yn swydd lle'r oedd y Gymraeg yn hanfodol, a phenodwyd siaradwr Cymraeg rhugl.

2.9.3 Mae gan staff y dderbynfa yn Oriel y Parc, Castell Henllys, Canolfan Ymwelwyr Trefdraeth a Chastell Caeriw sgiliau iaith Gymraeg a gallant gynnig gwasanaeth yn Gymraeg o'r dechrau'n deg.

2.9.4 Mae posteri 'laith Gwaith' i'w weld ym mhob un o dderbynfeydd yr Awdurdod, ac mae staff sy'n siarad Cymraeg yn gwisgo cortyn neu fathodyn i hysbysu'r cyhoedd fod gwasanaeth Cymraeg ar gael. Mae dysgwyr Cymraeg yn gwisgo laniardau sy'n dwyn y geiriau "Dw i yn dysgu Cymraeg".

2.10 **Grantiau (Safonau 71 – 75)**

2.10.1 Mae'r Awdurdod yn gweinyddu'r Gronfa Datblygu Cynaliadwy. Mae'r nodiadau canllaw a'r ffurflen gais ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg, a chaiff gohebiaeth ei hateb yn newis iaith yr ymgeisydd. Mae unrhyw ddeunydd hyrwyddo ar gael naill ai'n ddwyieithog neu yn Gymraeg ac yn Saesneg a chaiff y ddwy iaith eu trin yn gyfartal o ran ffont, maint, fformat ac ati.

2.10.2 Mae'r polisi grantiau wedi'i ddiwygio i gynnwys gofyniad i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg fel rhan o'r meini prawf ar gyfer dyfarnu grant.

2.11 **Tendrau (Sagonau 76 – 80)**

2.11.1 Mae gwahoddiadau i dendro yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog ar wefan Gwerthwchi Gymru, a chynhwysir y geiriad a ganlyn: "Croesewir tendrau yn Gymraeg neu yn Saesneg. Ni ymdrinnir â thendr a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg".

2.12 **Hunaniaeth gorfforaethol (Safon 83)**

2.12.1 Mae hunaniaeth gorfforaethol yr Awdurdod wedi bod yn ddwyieithog ers iddo gael ei sefydlu. Mae'r holl bapur pennawd, cardiau busnes a chardiau adnabod yn ddwyieithog, gan gynnwys ei arwyddion a'i gerbydau.

2.13 **Cyrsiau addysg (Safonau 84 ac 86)**

2.13.1 Nid yw'r Awdurdod yn cynnal cyrsiau addysg fel y cyfryw. Mae'r rhaglen gweithgareddau a digwyddiadau ar gyfer 2018/19 yn darparu gweithgareddau/digwyddiadau drwy gyfrwng y Gymraeg ac mae pob ysgol/grŵp sy'n cymryd rhan yn gallu gwneud hynny yn eu dewis iaith.

2.13.2 Cynhaliwyd 372 o sesiynau gydag ysgolion yn ystod y cyfnod adrodd, gyda 95 ohonynt (26%) yn cael eu cynnal drwy gyfrwng y Gymraeg, sef cynnydd o 12% ar y cyfnod adrodd blaenorol. Roedd 2,713 o blant a phobl ifanc wedi mynychu'r sesiynau hyn, sef cynnydd o 53% ar y cyfnod adrodd blaenorol.

2.13.3 Cynhaliwyd 1,417 o weithgareddau a digwyddiadau (gan gynnwys sesiynau gwirfoddoli) yn ystod y cyfnod adrodd, gyda 53 ohonynt (4%) yn cael eu cynnal drwy gyfrwng y Gymraeg, sef cynnydd o 2% ar y cyfnod adrodd blaenorol. Roedd 611 o bobl wedi mynychu'r sesiynau hyn, sef cynnydd o 50% ar y cyfnod adrodd blaenorol.

2.14 **Gweithgareddau pop-yp ar draethau dros yr haf**

2.14.1 Roedd y ddau Barcmon Haf Gogledd a De a benodwyd yn ystod tymor yr haf 2018 yn ddwyieithog ac yn gallu ymgysylltu â phobl yn Gymraeg ac yn Saesneg yn ystod y gweithgareddau pop-yp ar draethau dros yr haf.

2.15 **Agor y Drws**

2.15.1 Mae'r Awdurdod wedi cefnogi'r fenter uchod gan Dysgu yn Sir Benfro, sy'n gyfle i ddysgwyr mwy profiadol yn Sir Benfro flasu diwylliant Cymru (llenyddiaeth, celf, cerddoriaeth, traddodiadau, ac ati) mewn nifer o'n Canolfannau, megis Castell Caeriw, Castell Henllys ac Oriel y Parc. Rydym yn cefnogi ail flwyddyn o weithgareddau ar ein safleoedd.

3. SAFONAU LLUNIO POLISI (SAFONAU 88 – 97)

3.1 **Llunio polisiau, eu diwygio neu eu hadolygu (Safonau 88 – 90)**

3.1.1 Mae'r Awdurdod wedi adolygu ei Gynllun Datblygu Lleol, a gwnaed asesiadau o'r effeithiau fel mater o drefn yn y broses hon. Bydd yr Aelodau yn cymryd unrhyw effaith ar yr iaith Gymraeg o ganlyniad i newidiadau mewn polisi i ystyriaeth. Ar hyn o bryd rydym yn mynd drwy'r broses Ymchwiliad Cyhoeddus.

3.1.2 Mae'r Awdurdod hefyd yn adolygu ei Gynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol ac mae'r un asesiadau effaith yn berthnasol.

3.2 **Ymgynghori â'r cyhoedd (Safonau 91 – 93)**

3.2.1 Yn ystod y cyfnod adrodd dan sylw, cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar Orchymyn Parcio Ceir arfaethedig. Gwnaed hyn ar ein rhan gan Gyngor Sir Penfro ac roedd yr ymgynghoriad yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

3.2.2 Ar hyn o bryd mae'r Cynllun Datblygu Lleol yn destun proses Ymchwiliad Cyhoeddus, fydd yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

3.3 **Ymchwilio i bolisi (Safonau 95 – 97)**

3.3.1 Roedd ymchwil wedi'i wneud i gynorthwyo'r gwaith o lywio datblygu polisïau Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol, ac roedd y polisïau a ddeilliodd o'r gwaith hwnnw wedi'u hasesu o ran eu heffeithiau ar yr iaith Gymraeg fel rhan o'r arfarniad o gynaliadwyedd.

4. **SAFONAU GWEITHREDU (SAFONAU 98 – 144)**

4.1 **Dogfennau yn ymwneud â chyflogaeth (Safonau 99 – 104)**

4.1.1 Gofynnwyd i'r holl staff a ydynt yn awyddus i gael dogfennau sy'n ymwneud â'u gwaith yn Gymraeg, Saesneg neu'n ddwyieithog.

4.2 **Polisïau adnoddau dynol (Safonau 105 – 111)**

4.2.1 Mae'r holl bolisïau staffio y mae'r Safonau'n ymwneud â hwy ar gael yn ddwyieithog.

4.3 **Gweithdrefnau cwyno/disgyblu (Safonau 112 – 119)**

4.3.1 Mae'r staff yn gwybod y gallant gwyno a/neu ymateb i'r broses ddisgyblu/cwynion yn eu dewis iaith.

4.4 **Meddalwedd iaith Gymraeg (Safon 120)**

4.4.1 Mae meddalwedd iaith Gymraeg, gan gynnwys rhaglenni *Cysgeir* a *Cysill* ar gael i'r holl staff.

4.5 **Y fewnwyd (Safonau 122 – 126)**

4.5.1 Mae'r testun ar hafan mewnwyd yr Awdurdod, ParcNet, yn ddwyieithog.

4.6 **Asesu sgiliau iaith Gymraeg y staff (Safon 127)**

4.6.1 Gofynnwyd i'r holl staff nodi eu sgiliau iaith Gymraeg ar system adnoddau dynol PoblyParc yr Awdurdod. Y lefelau sgiliau a ddefnyddiwyd yn ystod y cyfnod adrodd oedd:

Gallu llafar

- Sylfaenol (megis cyfarchion)
- Sgwrsio sylfaenol bob dydd
- Yn gallu deall ond heb hyder i ddefnyddio'r iaith
- Sgwrsio rhugl
- Sgwrsio rhugl am faterion sy'n ymwneud â gwaith

- Dim o gwbl

Gallu darllen/ysgrifennu

- Yn gallu darllen ac ysgrifennu negeseuon sylfaenol
- Yn gallu darllen ac ysgrifennu at ddefnydd bob dydd
- Yn gallu darllen ac ysgrifennu gohebiaeth swyddogol, ysgrifennu adroddiadau, ac ati
- Yn gallu darllen Cymraeg bob dydd ond heb hyder i ysgrifennu
- Dim o gwbl

4.6.2 Ar y 31^{ain} o Fawrth 2019, roedd yr Awdurdod yn cyflogi 146 o staff. Roedd 57.5% (-5.8%) wedi cwblhau eu data sgiliau iaith (mae unrhyw newid o'r flwyddyn flaenorol wedi'i nodi mewn cromfachau). O'r rhai hynny:

- roedd 39 (+5) â sgiliau siarad sylfaenol ac roedd 27 (+12) â sgiliau darllen/ysgrifennu sylfaenol;
- roedd gan 10 sgiliau sgwrsio bob dydd, tra bod 13 (+1) yn gallu darllen ac ysgrifennu at ddefnydd bob dydd;
- roedd 2 yn gallu deall Cymraeg ond heb hyder i ddefnyddio'r iaith;
- roedd 13 (-5) yn ystyried eu bod yn rhugl yn sgwrsio yn y Gymraeg;
- roedd 7 (-1) yn ystyried eu bod yn rhugl yn sgwrsio am faterion sy'n ymwneud â gwaith, a dywedodd 8 (-3) eu bod yn gallu darllen ac ysgrifennu gohebiaeth swyddogol;
- dywedodd 23 (-1) nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau Cymraeg llafar, ac nid oedd gan 38 (-5) unrhyw sgiliau darllen/ysgrifennu Cymraeg.

4.6.3 Bernir bod yr Awdurdod, ar y cyfan, yn gallu cyflawni ei rwymedigaethau i'r cyhoedd o ran darparu gwasanaeth dwyieithog. Mae gan yr Awdurdod drosiant isel iawn o staff, a phan fydd swyddi yn dod yn wag, fe'u hasesir o ran gofynion ieithyddol (gweler paragraff 4.9). Yn y cyfamser, anogir staff i gofrestru ar gyrsiau Cymraeg i ddatblygu neu i wella eu sgiliau iaith Gymraeg.

4.6.4 Mae 18 o Aelodau yn gwasanaethu ar yr Awdurdod Parc Cenedlaethol. Roedd 14 Aelod (-1) wedi ymateb (mae unrhyw newid o'r flwyddyn flaenorol wedi'i nodi mewn cromfachau). O'r 14 Aelod:

- roedd 7 yn meddu ar sgiliau llafar sylfaenol a gallai 8 (+3) ddarllen ac ysgrifennu negeseuon sylfaenol;
- roedd gan 1 (-1) sgiliau sgwrsio sylfaenol bob dydd, tra bod 1 (-2) yn gallu darllen ac ysgrifennu negeseuon bob dydd;
- roedd 2 yn rhugl mewn Cymraeg llafar;
- roedd 1 yn gallu sgwrsio'n rhugl mewn sefyllfa sy'n ymwneud â gwaith ac yn gallu darllen ac ysgrifennu gohebiaeth swyddogol;
- roedd 3 heb unrhyw sgiliau Cymraeg llafar, ac roedd 4 (-2) heb unrhyw sgiliau darllen/ysgrifennu yn y Gymraeg.

4.7 **Cyrsiau iaith Gymraeg (Safonau 130 – 133)**

4.7.1 Cynhelir adolygiadau o berfformiad gyda'r holl staff, lle mae'r angen (neu'r cyfle) i ddysgu Cymraeg yn cael ei nodi. Cefnogir unrhyw aelod o staff sy'n awyddus i fynychu cwrs iaith Gymraeg yn ystod oriau gwaith.

4.8 **Llofnod neu logo e-bost (Safonau 134 – 135)**

4.8.1 Rhoddwyd cyfarwyddyd i'r holl staff ynghylch llofnodion e-bost a negeseuon allan o'r swyddfa.

4.9 **Asesu gofynion ieithyddol ar gyfer swyddi gwag (Safon 136)**

4.9.1 Pan fydd disgrifiad swydd yn cael ei chreu neu ei diwygio, mae angen i reolwyr asesu gofynion ieithyddol y swydd gan ddefnyddio'r fframwaith iaith a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod. Defnyddir y ffactorau a ganlyn, ynghyd â'r fframwaith iaith, i bennu lefel y sgiliau sy'n ofynnol ar gyfer y swydd:

- (a) A fydd deiliad y swydd yn gweithio mewn maes lle mae angen darparu gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg?
- (b) A yw'r Awdurdod yn gallu darparu'r gwasanaeth hwn yn Gymraeg ar hyn o bryd?

4.9.2 Os mai 'ydy' yw'r ateb i (b), rhaid i'r rheolwr esbonio sut y mae'r Awdurdod yn darparu'r gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg. Os mai 'ydy' yw'r ateb i (a) a 'nac ydy' yw'r ateb i (b), rhaid hysbysebu'r swydd yn un lle mae'r Gymraeg yn hanfodol, a dylid nodi lefel y sgiliau iaith sydd eu hangen.

4.9.3 Nodir y gofynion hyn ar y ffurflen Cais i Lenwi Swydd a gyflwynir i Dîm Arweinyddiaeth yr Awdurdod i'w chymeradwyo.

4.10 **Hysbysebu swyddi (Safonau 136A, 137 a 137B)**

4.10.1 Hysbysebir pob swydd wag yn ddwyieithog. Gall unrhyw un sydd â diddordeb mewn gwneud cais am swydd gyda'r Awdurdod gofrestru ar gyfer rhybuddion am swyddi yn eu dewis iaith.

4.11 **Ffurflenni ymgeisio (Safonau 137A – 140)**

4.11.1 Mae'r Awdurdod wedi cyflwyno proses ymgeisio ar-lein sydd ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg.

4.11.2 Os yw'r ymgeisydd yn dymuno cael ei gyfweld yn Gymraeg, bydd y panel cyfweld ond yn cynnwys swyddogion sy'n siarad Cymraeg. Os yw'r swydd a hysbysebir yn gofyn am sgiliau Cymraeg ond nad yw'r ymgeisydd – er ei fod wedi nodi ei fod yn medru'r Gymraeg – yn dymuno cael ei gyfweld yn Gymraeg, mae gweithdrefn wedi'i rhoi ar waith i brofi lefel gallu'r ymgeisydd i siarad Cymraeg cyn y cyfweiliad.

4.12 **Arwyddion a godir yn y gweithle (Safonau 141 – 143)**

4.12.1 Polisi'r Awdurdod yw bod pob arwydd yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg wedi'i chynnwys yn y fath fodd fel ei bod yn debygol o gael ei darllen gyntaf. Mae rheolwyr y Dderbynfa/Canolfannau wedi cael canllawiau i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Safonau hyn.

- 4.13 **Cyhoeddiadau ar gyfarpar sain yn y gweithle**
4.13.1 Nid yw'r Awdurdod yn defnyddio cyfarpar sain yn y gweithle.

5. SAFONAU HYBU (SAFONAU 145 – 146)

- 5.1 **Strategaeth bum mlynedd ar gyfer y Gymraeg**
5.1.1 Mae'r Awdurdod wedi cyhoeddi ei Strategaeth Iaith Gymraeg dros gyfnod o 5 mlynedd, a bydd y Pwyllgor Archwilio ac Adolygu Gwasanaethau Corfforaethol yn monitro'r camau a nodir yn y strategaeth.

6. SAFONAU CADW COFNODION (SAFONAU 147 – 154)

- 6.1 **Cwynion a gafwyd (Safonau 147 – 149)**
6.1.1 Ni dderbyniodd yr Awdurdod unrhyw gwynion yn ystod y cyfnod adrodd.
- 6.2 **Sgiliau iaith Gymraeg (Safon 151)**
6.2.1 Gofynnwyd i'r holl staff nodi eu sgiliau iaith Gymraeg ar system adnoddau dynol PoblyParc yr Awdurdod. O'r rhai a asesodd eu sgiliau eu hunain ar sail y fframwaith sgiliau iaith a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod, dywedodd 19 eu bod yn rhugl yn y Gymraeg, a dywedodd 40 fod ganddynt rywfaint o sgiliau iaith Gymraeg.
- 6.3 **Cyrsiau hyfforddi (Safonau 152)**
6.3.1 Er bod pob aelod o staff yn cael eu hannog i ddysgu'r Gymraeg, nid oedd unrhyw aelod o'r staff wedi manteisio ar y cyfle i ddilyn cwrs dysgu'r Gymraeg yn ystod cyfnod yr adroddiad. Serch hynny, gwyddys bod nifer o'r staff yn dilyn cyrsiau yn eu hamser eu hunain.
- 6.3.2 Roedd 6 aelod o staff wedi cymryd rhan mewn cwrs deuddydd Cymraeg yn y dirwedd o'r enw "Myny, Mini, Mwni", a drefnwyd ar y cyd â'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol a Menter Iaith Sir Benfro. Roedd y cwrs yn gyfle i staff di-Gymraeg sefydliadau sy'n gweithio yn y meysydd twristiaeth/cadwraeth/dehongli ddeall arwyddocâd yr iaith Gymraeg o fewn y dirwedd, a'u cynorthwyo i ynganu a dehongli yn gywir. Roedd cyfuniad o astudiaethau yn y dosbarth ac ymweliadau maes yn galluogi mynychwyr i werthfawrogi sut mae'r Gymraeg yn disgrifio nodweddion tirwedd ac yn rhoi darlun o ddefnydd tir o safbwynt hanesyddol, diwylliannol ac economaidd-gymdeithasol. Y canlyniadau dymunol yw bod mynychwyr y cwrs yn datblygu mwy o hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg, yn rhannu eu gwybodaeth o'r iaith gydag eraill a, gobeithio, yn hwb i ddechrau dysgu'r iaith.
- 6.4 **Asesu sgiliau iaith Gymraeg ar gyfer swyddi newydd neu wag (Safon 153)**
6.4.1 Rhaid i bob cais i lenwi swyddi newydd neu wag gael ei ystyried gan Dîm Arweinyddiaeth yr Awdurdod (gweler 4.9 uchod). Caiff yr ystadegau eu cofnodi ar system rheoli perfformiad Ffynnon a'u hadrodd i'r Pwyllgor Adolygu Gwasanaethau Archwilio a Chorfforaethol.

6.5 **Categoreiddio swyddi newydd neu wag (Safon 154)**

- 6.5.1 Hysbysebwyd 31 o swyddi yn ystod y cyfnod adrodd. Cafodd 11 eu categoreiddio yn swyddi lle mae'r Gymraeg yn hanfodol (roedd 2 yn cynnwys amod bod yr ymgeisydd llwyddiannus yn cyrraedd lefel 3 yn y Gymraeg o fewn cyfnod penodol), 12 swydd lle'r oedd y Gymraeg yn ddymunol, ac 8 wedi'u hysbysebu lle nad oedd y Gymraeg yn ofynnol o gwbl gan eu bod yn swyddi tymor byr dros dro neu nad oedd y Gymraeg yn ofynnol ar gyfer y swydd benodol honno.

7. SAFONAU ATODOL (SAFONAU 155 – 175)

- 7.1 Mae copi o'r Hysbysiad Cydymffurfio â gyflwynwyd i'r Awdurdod gan Gomisiynydd y Gymraeg i'w weld ar wefan yr Awdurdod.
- 7.2 Mae dogfen "Safonau'r Gymraeg: Sylwadau a Chwynion" ar gael ar wefan yr Awdurdod. Yn y ddogfen honno, rhestrir y Safonau y mae'n rhaid i'r Awdurdod gydymffurfio â hwy, ynghyd â'r broses a ddilynir os bydd rhywun yn gwneud cwyn i'r Awdurdod am fethu yn y ddyletswydd honno.

8. MONITRO CYDYMFFURFIAETH

- 8.1 Prif Weithredwr yr Awdurdod, yn y pen draw, sy'n gyfrifol am weithredu a monitro Safonau'r Gymraeg. Fodd bynnag, mae unrhyw weithredu sy'n ymwneud â'r Safonau o ddydd i ddydd wedi'i ddirprwyo i'r Rheolwr Gwasanaethau Gweinyddol a Democrataidd. Hefyd, mae pob Cyfarwyddwr, Pennaeth Gwasanaeth ac Arweinydd Tîm yn gwbl ymwybodol o oblygiadau'r Safonau.
- 8.2 Caiff yr Adroddiad Monitro Blynyddol ei gyflwyno i'r Awdurdod i'w gymeradwyo cyn cael ei gyflwyno i Gomisiynydd y Gymraeg.